

„A murit francul...”

D'ALE.. după D'ale camavalului de I. L. Caragiale • TEATRUL “NOTTARA” • Data reprezentației: 17 iunie 1999 • Regia: Horațiu Mălăele • Scenografia: Lia Manțoc și Vali Ighigheanu • Ilustrația muzicală: Dorina Crișan-Rusu • Mișcarea scenică: Florin Fieroiu • Distribuția: Valentin Teodosiu (Iancu Pampon), Constantin Cotimanis (Mache Razachescu, zis Crăcănel), Viorel Comănici (Nae Girimea), Victoria Cocias (Mița Baston), Ada Navrot (Didina Mazu), Vlad Zamfirescu (Un catindat la percepție), Valeriu Preda (lordache), George Alexandru (Un chelner), Daniel Popescu (Ghiță Țircădău), Colea Răutu (Un ipistat).

Scurtată și în titlu, și în text, vesela comedie scrisă de Caragiale se transformă, așa cum o cere tipicul ultimilor ani, într-o descriere a unei lumi sumbre, populată de handicapați mental, agitați locomotor, personaje care nu se aud dacă nu zbiară, murdare, îmbrăcate de la hala de vechituri. Între mecanismul comic și substanța umană, care ar trebui să i se supună sau să i se împotrivescă, nu se stabilesc puncte de contact. Citatele din spectacolele care au deschis acest drum al interpretării nu fac decât să stărnească regretele după întregul scăpat printre degete de generosul regizor al versiunii de la “Nottara”. Generos, pentru că le o-

ra generală. Este probabil că regizorul a avut o idee, când s-a apucat de montarea acestei piese; altfel, n-ar fi de înțeles de ce a tăiat din

text și de ce apare, la un moment dat, Ghiță Țircădău (personajul fără trup, dar cu renume, din *O noapte furtunoasă*), prezență fizică menită, probabil, să stabilească legătura cu alte piese, cu alte vieți. Ideea semnalizată nu se lasă, însă, descoperită.

Pariul, nu de puține ori câștigat de regizorul Horațiu Mălăele, s-a dovedit acum încheiat în grabă și cu ușurință. Cum zice patronul scenei românești, în replica din finalul textului (lipsind, parcă premonitriu, din spectacol): “A murit francul!”

Magdalena Boiangiu

Constantin Cotimanis și Valentin Teodosiu

foto: „Nottara”

JOC secund

Iluzia comică

ILUZIA COMICĂ de Pierre Comelle. Traducerea: Horia Gârbea. Versiunea scenică: Alexandru Darie • TEATRUL DE COMEDIE • Data reprezentației: 18 iunie 1999 • Regia: Alexandru Darie • Scenografia: Maria Miu • Muzica: Adrian Enescu • Distribuția: Florin Anton (Alcandre), Ion Chelaru (Pridamant), Alexandru Pop (Dorante, Temnicerul), Marian Rălea (Matamore), George Ivașcu (Clindor), Tudor Chirilă (Adraste), Delia Nartea (Isabelle), Șerban Cella (Geronte), Dorina Chiriac (Lyse), Dan Aștilean (Pajul, Ucișul), Bianca Cristea (Sufleurul).

Comelle este perceput la noi exclusiv ca autor de tragedii, cea mai cunoscută – dacă nu singura cunoscută – fiind *Cidul*; care, de fapt, e o tragicomedie... În realitate, el este și semnatul unui număr nu tocmai mic de piese comice, majoritatea, compuse la începutul carierei sale scriitoricești, în jurul anului 1630. Sunt lucrări de mică adâncime, exploatând mai cu seamă hazul situațiilor (împrumutate, de altfel, adesea, de la predecesori), în care însă studioșii au remarcat originalitatea unor

caractere, precum și observația proaspătă a vieții. Iată prevestiri (involuntare, desigur) ale capodoperelor de mai târziu ale lui Molière, de care Comelle a fost legat printr-o amicitie sobră, după ce îl atacase destul de vehement. Dintre aceste piese face parte și *Iluzia comică*, scriere insolită în contextul operei comeliene, întrucât subiectul ei este, așa zicând, unul autoreferențial; este, cu alte cuvinte, o piesă de teatru care vorbește despre teatru. Nu e o noutate absolută nici în epocă (cercetările consemnează, cu trei-patru ani înainte de apariția *Iluziei comice*, existența unei piese intitulată *Comedia comediantilor*, aparținând unui anume Gougenot), nici în istoria teatrului dinainte și de după Comelle – Shakespeare punându-l pe

Hamlet să le adreseze actorilor veniți la Curte faimoasele povețe, Molière în *Critica Școlii nevestelor* sau în *Improvizația de la Versailles*, Goldoni în *Teatrul comic* nu făcuseră ori nu aveau să facă altceva decât să reflecteze, implicit sau explicit, asupra artei pe care o practicau. Spre deosebire de ei, Comelle nu era un om al scenei; începuse ca avocat și obținuse apoi un post de funcționar pe care îl păstrase aproape toată viața. Perspectiva lui asupra teatrului nu este una interioară, “tehnică”; la fel ca și pentru burghezul din *Iluzia comică*, pentru Comelle teatrul pare să fie, cel puțin la vremea scrierii piesei, un loc magic, plin de surprize și de încântări, iar elogiul pe care îl aduce în încheiere celor ce nasc aceste miracole are accentele retorice ale spectatorului (cult) entuziasmat de “minunile” întâmplare sub ochii lui. Este, poate, motivul pentru care textul nu i-a interesat decât rareori pe regizorii importanți; printre ei